

สำนักงาน
ศิลปวัฒนธรรม
ร่วมสมัย

องค์ความรู้ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย สาขาวรรณศิลป์ (โครงการบ่มเพาะนักเขียนหน้าใหม่)

ตามแผนการสร้างองค์ความรู้ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
กระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ การจัดการความรู้	๒
ส่วนที่ ๓ บทสรุป	๒๐
ภาคผนวก	

ส่วนที่ ๑

บทนำ

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยมีวิสัยทัศน์ คือ เป็นผู้นำการพัฒนาองค์ความรู้และการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย จึงเห็นความสำคัญเรื่องค่านิยม จิตสำนึก ภูมิปัญญาคนไทยมาประยุกต์ใช้ งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย และการนำทุนวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีพันธกิจในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสุนทรียภาพและรสนิยมให้แก่สังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

ในส่วนของศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยสาขาวรรณศิลป์นั้น ปัจจุบัน พบว่ามีนักเขียนรุ่นใหม่จำนวนมากที่ได้ผ่านการตีพิมพ์ผลงานในนิตยสารและหนังสือต่างๆ นักเขียนเหล่านี้มีศักยภาพในการสร้างสรรค์ผลงาน และมีใจรักการเขียน ดังนั้น การส่งเสริมนักเขียนเหล่านี้ให้สามารถ “เกิด” ในวงการวรรณศิลป์ไทยนั้น เป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องคำนึงถึงอย่างยิ่ง บรรณาธิการจึงจำเป็นต้องทำหน้าที่ขัดเกลาต้นฉบับและให้คำแนะนำแก่นักเขียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม พบว่า บทบาทของบรรณาธิการดังกล่าวค่อยๆ ลดลง อันเนื่องมาจากการขาดแคลนบรรณาธิการ และการลดลงของสนามเรื่องสั้น บทกวี นวนิยาย ในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ต่างๆ ทำให้นักเขียนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถขาดโอกาสในการพัฒนาผลงานเขียนตามแนวทางที่ถูกต้อง

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สศร.) กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กำหนดจัดโครงการบ่มเพาะนักเขียนหน้าใหม่ ปี ๒๕๖๐ เป็นโครงการต่อเนื่อง จากปี ๒๕๕๔ , ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๘ นับเป็นรุ่นที่ ๔ (ดำเนินการ ๒ ปี ต่อครั้ง) เพื่อให้ให้นักเขียนที่มีชื่อเสียงทำหน้าที่บรรณาธิการแก่นักเขียนรุ่นใหม่ เพื่อให้ความรู้ คำแนะนำ ทักษะการเขียน กล่อมเกลาฝีมือและค้นพบแนวทางของตนเอง ซึ่งจะสามารถฉายแววสู่การเป็นนักเขียนมืออาชีพในอนาคตและเป็นความหวังของวงการวรรณศิลป์ไทยต่อไป

ส่วนที่ ๒

การจัดการความรู้

ในการดำเนินการจัดทำองค์ความรู้เรื่อง “โครงการบ่มเพาะนักเขียนหน้าใหม่” นั้น สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้ดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) ที่แสดงรายละเอียดการดำเนินงานของกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการจัดการความรู้ (KM Process) ดังนี้

๒.๑ การบ่งชี้ความรู้

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย การพัฒนาองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มพูนพัฒนาภูมิปัญญา โดยในสาขาวรรณศิลป์ จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะการเขียนจากนักเขียนพี่เลี้ยงไปยังนักเขียนรุ่นใหม่ เพื่อให้ นักเขียนที่มีชื่อเสียงทำหน้าที่บรรณาธิการแก่นักเขียนรุ่นใหม่ เพื่อให้ความรู้ คำแนะนำ ทักษะการเขียน กล่อมเกล่าฝีมือและค้นพบแนวทางของตนเอง ซึ่งจะสามารถฉายแววสู่การเป็นนักเขียนมืออาชีพในอนาคต และเป็นความหวังของวงการวรรณศิลป์ไทยต่อไป โดยกำหนดจัดโครงการบ่มเพาะนักเขียนหน้าใหม่ ปี ๒๕๖๐ ครอบคลุมประเภทงานเขียน ๕ ประเภท ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี กวีนิพนธ์ และบทความ เป็นโครงการต่อเนื่องจากปี ๒๕๕๔ , ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๘ นับเป็นรุ่นที่ ๔ (ดำเนินการ ๒ ปี ต่อครั้ง)

๒.๒ การสร้างและแสวงหาความรู้

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้ดำเนินโครงการบ่มเพาะนักเขียนหน้าใหม่ โดยการรวบรวม/สกัดความรู้ จากความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ที่อยู่ในตัวบุคคลภายนอกองค์กร นั่นคือ นักเขียนมืออาชีพ โดยอาศัยการอบรมเชิงปฏิบัติการจากนักเขียนพี่เลี้ยง ทั้ง ๕ ประเภทงานเขียน (เรื่องสั้น,นวนิยาย,กวีนิพนธ์, สารคดี,บทความ) โดยมีรายชื่อนักเขียน ดังนี้

- ๑) เรื่องสั้น โดย อนุสรณ์ ดิทยานนท์/ มีเกียรติ แซ่จิว
- ๒) นวนิยาย โดย ปองวุฒิ รุจิระชาคร
- ๓) กวีนิพนธ์ โดย เรวัตร์ พันธุ์พัฒน์
- ๔) สารคดี โดย โทมัส สุขปรีชา
- ๕) บทความ โดย ทิปร วุฒิพิทยามงคล

กำหนดจัดกิจกรรมทุกเดือนๆ ละ ๑ ครั้ง รวมจำนวน ๖ ครั้ง ระหว่างเดือน ก.พ.- ก.ค.๖๐ ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน ประกอบด้วย

- ครั้งที่ ๑ วันเสาร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ ห้องอดิทธาธรรม ชั้น ๑
- ครั้งที่ ๒ วันเสาร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒
- ครั้งที่ ๓ วันเสาร์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๐ ณ ห้องอดิทธาธรรม ชั้น ๑
- ครั้งที่ ๔ วันเสาร์ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒
- ครั้งที่ ๕ วันเสาร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ ห้องอดิทธาธรรม ชั้น ๑
- ครั้งที่ ๖ วันเสาร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒

กำหนดจัดกิจกรรมทุกเดือนๆ ละ ๑ ครั้ง รวมจำนวน ๖ ครั้ง ระหว่างเดือน ก.พ.- ก.ค.๖๐
ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน ประกอบด้วย

- ครั้งที่ ๑ วันเสาร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ ห้องออডিทอเรียม ชั้น ๑
- ครั้งที่ ๒ วันเสาร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒
- ครั้งที่ ๓ วันเสาร์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๐ ณ ห้องออডিทอเรียม ชั้น ๑
- ครั้งที่ ๔ วันเสาร์ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒
- ครั้งที่ ๕ วันเสาร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ ห้องออডিทอเรียม ชั้น ๑
- ครั้งที่ ๖ วันเสาร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒

๒.๓ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้กำหนดสิ่งสำคัญที่จะจัดเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ขององค์กร โดยพิจารณาถึงวิธีการในการเก็บและการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตามความต้องการ เป็นการวางโครงสร้างเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในอนาคต โดยจัดทำร่างหลักสูตรในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากนักเขียนพี่เลี้ยง ทั้ง ๕ ประเภทงานเขียน ดังนี้

หลักสูตรการอบรมฯ ประกอบด้วย

๑. การแบ่งกลุ่มอบรมเชิงปฏิบัติการ(workshop) ตามประเภทงานเขียน ๕ ประเภท (เรื่องสั้น, นวนิยาย, กวีนิพนธ์, สารคดี, บทความ) จำนวน ๖ ครั้ง

๒. การบรรยาย เพื่อเป็นการให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่นักเขียนรุ่นใหม่เพื่อที่จะสามารถพัฒนาและต่อยอดทักษะการเขียนให้มากยิ่งขึ้น จำนวน ๓ ครั้ง ประกอบด้วย

- การบรรยาย “การปรับตัวของนักเขียนในยุคดิจิทัล”

โดย เปรมวิทย์ สีห์ชาติวงษ์ ผู้ร่วมก่อตั้ง storylog / fictionlog

วันเสาร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

- การบรรยาย “ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจารณ์วรรณกรรม”

โดย รศ.ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร นายกสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

- การบรรยาย ความอยู่รอดของนักเขียนไทยยุค ๔.๐

โดย นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

วันเสาร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

๓. การเสวนา เพื่อเป็นการให้ความรู้ใหม่เพิ่มเติมแก่นักเขียนรุ่นใหม่และยังเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างวิทยากรและนักเขียนรุ่นใหม่ จำนวน ๕ ครั้ง ประกอบด้วย

- ครั้งที่ ๑ การเสวนา “มายาคติกับการเขียนงานวรรณกรรม”

โดย วีรพร นิติประภา นักเขียนรางวัลซีไรต์ ประจำปี ๒๕๕๘

พัลลภ สามสี บรรณาธิการ

วันเสาร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ ห้องอดิทธาหมาย ชั้น ๑ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

- ครั้งที่ ๒ การเสวนา “อ่าน-คิด-เขียน : ฟাঁปกั้น ของ ลาว คำหอม (Book Club)”

โดย อนุรุจน์ วรรณพิน / นักธุรกิจ ปาระชัย ผู้ก่อตั้งร้านหนังสือ Readery

อนุสรณ์ ตีปยานนท์ / เรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องเอนกประสงค์ ชั้น ๔ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

- ครั้งที่ ๓ การเสวนา กว่าจะเป็น “นครคนนอก”

โดย พล้ง เพียงพินท์ กวีซีไรต์ ประจำปี ๒๕๕๙

เรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์ ศิลปินศิลปาธร สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี ๒๕๕๗ และกวีซีไรต์ ประจำปี ๒๕๕๗

วันเสาร์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๐ ณ ห้องอดิทยาริยม ชั้น ๑ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

- ครั้งที่ ๔ การเสวนา “นันทาทรศนะแห่งการวิจารณ์ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย”

โดย อรรถ บุนนาค นักเขียน นักวิจารณ์วรรณกรรม

นิโรธ ธีรเจริญ นักวิจารณ์ภาพยนตร์ สูดยอดแฟนพันธุ์แท้รางวัลออสการ์

ปนุ สมบัติยานุชิต นักวิจารณ์แฟชั่นและความงาม

อนุสรณ์ ตีปยานนท์ นักเขียนเรื่องสั้น นวนิยาย

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องปฏิบัติการ ชั้น ๒ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

- ครั้งที่ ๕ การเสวนา ภาพสะท้อนนักเขียนหน้าใหม่ : ความคาดหวังงานเขียนที่อยากเห็นในโครงการ
โดย นักเขียนพีเลียง

วันเสาร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ ห้องอดิทธาติ ชั้น ๑ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

๒.๔ การประมวลและกลั่นกรองความรู้

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้ดำเนินการประมวลและกลั่นกรององค์ความรู้ที่ได้รับ โดยการเก็บเกี่ยวความรู้จากนักเขียนที่เลี้ยง การตรวจสอบเนื้อหา และรายละเอียด ตลอดจนคำแนะนำ ในการปรับปรุงจากนักเขียนที่เลี้ยง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาวรรณศิลป์

(๑) “กะเทาะ “เทคนิค” เลาะ “แก่น” การเขียน ...สารคดีและบทความ”

กลุ่มสารคดี บทความ

นักเขียนที่เลี้ยง : โทมัส ศุขปริชา และ ทีปกร วุฒิพิทยามงคล

เรียบเรียงโดย...ภัทรา พัทธกษานนท์กุล

สารคดีและบทความต่างกันอย่างไร? ง่ายสุดที่จะแยกได้ คือความยาว แน่นอนสารคดีส่วนใหญ่จะมีขนาดที่ยาวกว่าและไม่มีความเป็น “อัติวิสัย” หรือความคิดส่วนบุคคลอยู่ในนั้น แต่ในปัจจุบัน เราได้ก้าวมาสู่ ยุคที่สารคดีมีขนาดสั้น และมีการใส่ความคิดเห็นลงไปเนื่อหามากขึ้น

บทความในยุคปัจจุบัน ก็มีการใส่ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าลงไปมากขึ้น สารคดีและบทความจึงทำ หน้าที่คล้ายกัน แต่ผู้เขียนสามารถเล่นกับความเป็นสารคดี และบทความได้หากเข้าใจแก่นของมัน

บทความ... คือการพุ่งเข้า ตรงเข้าสู่สารที่ต้องการจะสื่ออย่างกระชับ ฉับไว

สารคดี...คือการใส่ข้อมูล รายละเอียด ส่วนขยายต่างๆ หลายเส้นเรื่องผสมกลมกลืนกัน ซับซ้อนหลายชั้น

บทความเหมือนเรื่องสั้น มี ๑ ประเด็น และใช้การเล่าด้วยเส้นเรื่องที่กระชับพุ่งเข้าไปที่ประเด็นนั้นๆ แต่สารคดี คือ นวนิยาย มีหลายเส้นเรื่อง มีอารมณ์สูงสุด หรือ climax หลายรอบได้แต่สุดท้ายในเรื่องเล่า ที่ซับซ้อนจะขมวดเกลียวเข้าไปสู่การเล่าประเด็นเดียวที่แข็งแรงเช่นกัน

ในยุคปัจจุบัน ทั้งบทความและสารคดี ต่างอัดแน่นไปด้วยข้อมูล ด้วยความง่ายต่อการเข้าถึงองค์ความรู้ ที่ไม่จำกัด บนโลกที่การสื่อสารนั้นแพร่หลาย แต่สิ่งที่สำคัญนั้นไม่ใช่ ตัว องค์ความรู้ หรือ knowledge ที่บริสุทธิ์ ไม่ได้หมายถึงความสามารถในการนำองค์ความรู้ที่มีมาเรียบเรียงจนกลายเป็นภาษาที่สละสลวย งดงาม แต่สิ่งสำคัญที่จะทำให้บทความและสารคดีนั้นมีคุณค่าก็คือ... ความคิด

องค์ความรู้ และ ความสามารถในการใช้ภาษา ต้องมาประกอบกัน แล้วถูกแรงอนุภาค ให้เกิดสสารทาง ความคิด ระเบิดอยู่ในตัวของผู้เขียนหรือผู้ที่ถ่ายทอดบทความ และสารคดี ปรากฏเป็นความคิดใหม่ที่น่าสนใจ ต่อมวลชน

ความคิดใหม่ คือผลลัพธ์ที่ต้องการการส่งต่อ และแผ่ขยายอิทธิพล สู่การเปลี่ยนแปลงระดับมหภาค ในที่สุด

ปัญหาส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนบทความและสารคดีส่วนใหญ่ต้องพบบ ในช่วงของการเขียนใหม่ๆ คือ...

๑. มีข้อมูลมากมายในหัวแต่ไม่สามารถจัดสรรออกมาได้ว่าจะเล่าอะไรก่อน แล้วจะให้น้ำหนักการเล่า ในส่วนไหนมากกว่ากัน ทำให้เกิดภาวะ “น้ำ” มากกว่า “เนื้อ” หรือ “พุ่งไม่เข้าเป้า” “เข้าไม่ถูกจุด” เกิดขึ้น
๒. ความลังเลในการจะบอกเล่าสิ่งที่คิด หลายคนมีประโยคที่รุนแรงอยู่ในหัว แต่ไม่กล้าแสดงออกมา อย่างตรงไปตรงมาและตรงประเด็น จึงใช้วิธีเล่าอ้อมๆด้วยภาษาที่ถนอมน้ำใจคนอ่าน รวมถึงเลือก ที่จะไปตั้งคำถามแกใจคนดูแทนการระเบิดสิ่งที่คิดออกมาตรงๆ
๓. ความไม่กลมกลืนของข้อมูลที่น่ามาเรียบเรียง ทั้งทางด้านภาษา และเนื้อหา ซึ่งมีลักษณะเป็นก้อน ความคิด ที่แยกขาดออกจากกัน ยังไม่มีจุดเชื่อม หรือท่อนส่งต่อที่ทำให้รู้สึกเนียนเป็นหนึ่งเดียวกัน ไปตลอดทั้งเนื้อหา ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญจากการฝึกฝนไปเรื่อยๆ จึงจะลดย่อยต่อหรือช่องว่าง ในส่วนนี้ได้

๔. ความแหลมคมในการเลือกวัตถุดิบ มานำเสนอสารในใจที่ต้องการจะสื่อ กลวิธีการเลือกเรื่องที่น่ามาเสนอนั้น หรือเรื่องที่น่ามาเขียนล้อ ตัวอย่างที่น่ามา ยก เพื่อขับเน้นความคิดให้ออกมา ยังไม่ชัดเจน ไม่ตรง จนทำให้ไม่สามารถขับเน้นสารที่ต้องการได้ ๑๐๐%
๕. ระเบียบ วินัย ในการเขียน คนเรามีความสามารถในการจัดสรรเวลาในการเขียนไม่เท่ากัน ด้วยภาระหน้าที่ในแต่ละวัน การแบ่งเวลามาเขียนงาน นอกเหนือไปจากกิจวัตร ยากที่จะรวบรวมสมาธิและดำดิ่งลงในงานได้อย่างเข้าถึงแก่น

เทคนิคการเขียนเพื่อลดทอนปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น นั่นคือ...

๑. ให้วางโครงเรื่องให้แน่นก่อน ปรับโครงเรื่องให้มีความสอดคล้องกันแก่นความคิดหรือเนื้อหาที่ต้องการจะเล่ามากที่สุด และเมื่อลองเขียนตามโครงไปเรื่อยๆ ก็ให้เห็น... “สิ่งที่เราไม่ต้องการจะเล่า” จริงๆ ซึ่งซ่อนอยู่ในนั้นมากมาย จากนั้นก็เป็นหน้าที่ของนักเขียนที่จะตัดทอนให้มีความกระชับ
๒. หาวิธีเล่าที่ตรงไปตรงมามากขึ้น กล่าวพูดในสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อ อย่างไม่ต้องกลัว และไม่จำเป็นต้องประณีตประណเกินไปกับมัน ไม่ว่าจะเป็นตัวเนื้อหาหรือวิธีการใช้ภาษาก็ตาม
๓. วิธีการแบ่ง แต่ละท่อนของสิ่งที่เราเขียน เป็นเรื่องสำคัญกว่าที่คิดมาก บางคนใช้ bullet ในการแบ่ง บางคนเป็นแค่ space ว่างๆ และบางคนเป็นตัวเลข ไม่ว่าจะแบ่งนั้นจะเป็นอย่างไร จะทำให้คนอ่านมีแผนที่ในใจแล้วว่าเขากำลังอ่านอะไรต่อ แล้วเรื่องจะค่อยๆ ไต่บันไดพาเขาไปสู่สิ่งใด ปัญหาความไม่ต่อเนื่องระหว่างท่อนเนื้อหาแต่ละท่อนสามารถแก้ไขได้ด้วยการนำใจความสำคัญของท่อนต่อไป ไปใส่ห้อยไว้เล็กๆ ในท่อนแรก เช่น topic ของท่อน B ควรนำไปใส่ไว้เล็กๆ ในท่อน A เพื่อกระตุ้นให้คนที่อ่านท่อน A มีความรู้สึกอยากอ่านท่อนต่อไป และเป็นเช่นนั้นต่อไปเรื่อยๆ เพื่อดึงดูดอารมณ์ผู้อ่านให้อยู่กับเราไปจนจบ
๔. นำวัตถุดิบที่เราต้องการมาคัดกรอง โดยเลือกเอาแว่น หรือกรอบที่ต้องการมาเป็นตัวกรอง ข้อมูลที่เลยพ้นจากกรอบความคิดที่เราต้องการนำเสนอก็นำออกไว้ก่อน จากนั้นจะเหลือแต่สิ่งที่เราต้องการจริงๆ วิธีประหยัดเวลาในการเล่าก็คือ ใช้ตัวอย่างที่ดี ตัวอย่างที่ดีเพียงหนึ่ง พุดแทนเรื่องราวในหัวได้ร้อยแปดพันเก้า และนำมาเป็นตัวเปิดเรื่องได้อย่างดี
๕. สำคัญที่สุด ไม่ใช่เรามีอารมณ์ในการเขียนหรือไม่ ไม่ต้องคำนึงว่าเราจะเขียนออกมาดีหรือไม่ แต่คือการเขียนออกมาก่อน ถ้าไม่เขียน จะไม่เห็นปัญหาของงานคืออะไร แล้วไม่มีทางปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ปัญหาโลกแตกสำหรับนักเขียนที่ทำงานหลายชิ้นแล้วไม่สามารถแยกสมาธิมาทำงานได้คือ... พยายามหาเวลาเดิมๆ ทุกครั้งในการทำงานให้เป็นกิจวัตร เช่น เขียนบทความตอน ๒ ทุ่ม ก็ให้เขียนตอน ๒ ทุ่มไปเรื่อยๆ ทุกวัน เมื่อถึงวันหนึ่ง สมองก็จะสร้างความเป็นอัตโนมัติให้เราเอง เวลา ๒ ทุ่ม เราก็ต้งจะเริ่มทำงานได้ดี หรือ คนที่ต้องเขียนงานหลายแบบ หลายชนิด อาจต้องอาศัยสภาพแวดล้อมช่วย อย่างงานสายวิชาการหน่อยจะทำในสถานที่หนึ่ง งานใช้ความคิดสร้างสรรค์ก็จะเปลี่ยนไปอีกสถานที่ เป็นต้น

สรุปแล้วเทคนิคการเขียนบทความที่ดี คือ หากแก่นความคิดในการนำเสนอให้ชัด จากนั้นนำเครื่องมือดีๆ ที่จะมาเล่าแก่น คือ... ระเบียบวินัยในการทำงาน การคำนึงถึงใจผู้อ่านหรือผู้ที่ทำงานร่วมกับเราทุกคน ความกล้าหาญ ซื่อสัตย์ จริงใจ ในการเล่าเรื่อง และวัตถุดิบๆ ดีๆ ที่จะนำมาเรียบเรียง ด้วยความสามารถในการใช้ภาษา ทุกอย่างต้องผ่านการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และไม่ท้อแท้ เพื่อก้าวผ่านจากการเป็นนักเขียน “หน้าใหม่” ไปสู่ความเป็น “มืออาชีพ” ในท้ายที่สุด

(๒) การปรับตัวของนักเขียนในยุคดิจิทัล “นักคิดนักเขียนอยู่ได้ ถ้าขายเป็น”
เรียบเรียงโดย...ภัทรา พิทักษานนท์กุล

การบรรยายเริ่มต้นด้วยวิทยากรซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งเว็บ “storylog” และ “fictionlog” หรือ เปรมวิซซ์ สีห์ชาติวงษ์ เป็นสื่อทางเลือกที่ให้นักเขียนสามารถเผยแพร่ และขายผลงานต่อผู้อ่านโดยตรงผ่านสื่อ social โดยไม่จำเป็นต้องเข้ากระบวนการตีพิมพ์หนังสือ ผ่านสำนักพิมพ์อีกต่อไป

เขาได้พูดถึง “การปรับตัวของนักเขียนในยุคดิจิทัล” ว่าสังคมปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุค “Age of UGC” ที่มาจากคำว่า “user generate content” คอนเทนต์หรือเนื้อหาเป็นของเรา เราต่างคือบรรณาธิการและสำนักพิมพ์ของตัวเอง เราเป็นทั้งสินค้าและผู้บริโภคในตัวคนเดียวกัน

เมื่อก่อนนั้นความเป็น “นักเขียน” หมายถึงการเป็น “คนสำคัญ” คนสำคัญเท่านั้นมีสิทธิ์ที่จะตีแผ่เรื่องราว ความคิดเฉียบคมให้สังคมได้รับรู้ในวงกว้าง การเป็นนักเขียน จึงหมายถึงการเป็นคนสำคัญ เป็นอภิสิทธิ์ชน ไม่ต่างจากการเป็น “เจได” ในหนังเรื่อง Star Wars

แต่ในปัจจุบัน เมื่อเรามีสื่ออยู่ในมือ เราทุกคนสามารถที่จะเป็น “นักคิด” และ “นักเขียน” ได้ เราสามารถเผยแผ่ความคิดของเราออกไป มากเท่าใดก็ได้ เท่าที่เราต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการคัดกรองที่ซับซ้อนยุ่งยากเฉกเช่นในอดีต การเป็นนักเขียนจึงเปลี่ยนไป มันหมายถึง “ใครก็ได้” ในเมื่อทุกคนมีสื่ออยู่ในมือ เราอาจเป็นทั้งผู้สร้างความคิด คัดกรอง หรือเป็นนักโฆษณาให้ตัวเราเอง

แต่จะมีสักกี่คนกัน ที่สามารถทำได้

ในยุคที่ข้อมูล ข่าวสาร และงานเขียนล้นตลาดเช่นนี้ คนที่มีของจริงๆ คนที่เก่ง ที่เจ๋งจริงๆ คนที่มีความคิดเฉียบแหลม และคนที่มองตลาดขาด และรู้ว่า...เขาจะขายอะไรออกไป

การเป็นนักคิดนักเขียนที่ดี ที่เก่ง ที่เจ๋ง อาจไม่ได้หมายถึงการอ่านข่าว บทความ และหนังสือมากๆ แล้วนำมาย่อยให้เข้าใจง่าย หรือสรุปสั้นๆ ให้ผู้อ่านทางโซเชียลอ่าน แต่หมายถึงการออกแบบสร้างสรรค์ความคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมา มากกว่า

นักเขียนควรเป็น “creator” ผู้ผลิตสร้างสิ่งใหม่ไม่ใช่ “curator” ผู้คัดสรรข้อมูล

แล้วการเป็นนักเขียนที่ดี ที่สร้างสรรค์ การันตีถึงรายได้หรือเปล่า? คำตอบคือไม่

ในยุคปัจจุบันเราค้นพบว่าทุกอย่างแทบเป็นของที่ได้มาฟรีๆ เราสามารถหาอ่านข่าวสาร เทรนด์แฟชั่น บทวิจารณ์หนัง เนื้อหาใหม่ๆ อะไรก็ได้ใน facebook โดยไม่จำเป็นต้องไปหาซื้อนิตยสารอีกต่อไป

เรายังจำเป็นต้องซื้อหนังสือกันอยู่ไหม สำหรับประเทศไทยนั้น แนนอนคนยังซื้อหนังสือกันอยู่ ตลาดหนังสือที่เป็นกระดาษจะยังไม่ตายไปง่ายๆ แต่สิ่งที่ต้องยอมรับคือ ทั่วโลกนั้น การเติบโตของ content online กำลังแซงหน้าทุกอย่าง

เป็นเรื่องสำคัญที่นักคิด นักเขียน ยุคใหม่ควรทำความเข้าใจเรื่องพวกนี้แล้วปรับตัวให้ทัน

เราต้องรู้อะไรคือสิ่งที่คนยุคปัจจุบันอ่าน และต้องรู้อีกว่า...เราจะขายมันอย่างไร

สิ่งสำคัญที่พลาดไม่ได้คือ...เราต้องพึ่งตัวเองให้ได้มากๆ เราทำปกเป็นใหม่ เราศึกษาตลาดเป็นใหม่ เราสร้างงานขายเป็นใหม่ หากเราเป็นสายวรรณกรรม หรือสายรางวัล อาจต้องยอมรับว่าเราควรกลับไปสายสำนักพิมพ์มากกว่าการสิงอยู่ตามโลกออนไลน์

หรือสำหรับบางคน... โลกออนไลน์ อาจเป็นแค่สนามซ้อมก่อนเข้าสู่การตีพิมพ์เป็นหนังสือจริงก็ได้ สรุปสิ่งที่ควรรู้เพื่อการปรับตัวและอยู่ได้อย่างยั่งยืนสำหรับนักเขียนยุคปัจจุบัน

๑. งานขายกับงานคุณภาพเป็นคนละเรื่องกัน อย่าเอามาปะปนกัน
๒. การเป็นนักเขียน ยังไม่พอ แต่ต้องเป็นนักขายให้เป็นด้วย
๓. งานเขียน แบ่งบทสั้นๆให้อ่านน้อยๆ ง่ายๆ และไม่ลืก จะดีต่อโลกออนไลน์มากกว่างานยาวๆ ลึกๆ และอ่านยาก
๔. ศึกษาว่าคนอ่านต้องการอะไร แล้วเขียนสิ่งที่เขาต้องการ
๕. ช่วงแรกของการเขียน ควรเปิดให้อ่านฟรีก่อน ยิ่งอ่านฟรีเยอะๆยิ่งดี พอมีฐานแฟนค่อยเก็บเงิน
๖. การรักษาฐานแฟนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะทำให้เกิดการแชร์ และโฆษณาไปในตัว
๗. สิ่งที่ต้องทำคือลงคอนเทนต์อย่างสม่ำเสมอ ทุกวันได้ยิ่งดี
๘. ศึกษางานเขียนที่เป็นแนวนิยม อย่าใช้แนวทดลองมากจนเกินไป สิ่งที่ต้องยอมรับคือ...คนสมัยนี้ชอบอ่านแนวอีโรติก
๙. ผู้อ่านวัยรุ่นเน้นเสพอะไรที่ฉาบฉวย กระชับ สั้นง่าย งานกราฟท์หรืองานที่ต้องใช้เวลาในการละเอียด ผลงานอาจไม่เหมาะกับโลกออนไลน์
๑๐. คัดสรรภาพประกอบที่ดี มาประกอบเนื้อหา เพราะภาพประกอบเป็นตัวดึงดูดความสนใจคน

โดยสรุปแล้ว...เรามีช่องทางมากมายที่จะนำเสนอผลงานออกไปสู่สายตาสาธารณะ การเป็นนักเขียนง่ายกว่าที่เราคิด ขอเพียงแคลงมือ แต่สิ่งที่สำคัญกว่าการเริ่มลงมือเขียนคือ การยกระดับมาตรฐานงานของตัวเองให้เป็นงานที่ดี เป็นงานที่มีความแปลกใหม่ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เราคนรุ่นใหม่ มีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ในการคิด ในการเขียน ในการสื่อสาร เราสามารถเป็นนักเขียน นักข่าว เป็นดารา เป็นอะไรก็ได้ แต่สิ่งที่ไม่ควรลืมก็คือ “อำนาจควรมาพร้อมกับความรับผิดชอบต่อสังคม” เสมอ

(๓) ล้อมวงเล่า เคล้าความฝัน...

ประเภท : นวนิยาย

นักเขียนพี่เลี้ยง : ปองวุฒิ รุจิระชาคร

เรียบเรียง : อัญชลี ไชยธงยศ

ทุกคนมีความฝันเดียวกันคือ การเป็นนักเขียน และอยากให้งานของตนเองสามารถต่อยอดไปสู่การประกวด หรือนำไปสร้างเป็นหนังสือ เป็นละครได้ในอนาคตเริ่มบทสนทนาของคุณปองวุฒิ รุจิระชาคร พี่เลี้ยงของกลุ่มกล่าวถึงจุดประสงค์ของการอบรมว่า "เป้าหมายของเราคือการเขียนนิยายให้เสร็จจำนวน ๑ เรื่อง และตรงตามเป้าหมายของสมาชิกแต่ละคน" ก่อนที่จะลงลึกเรื่องการเขียนงานของสมาชิกในกลุ่ม มีการแนะนำทำความรู้จักและบอกความสนใจของแต่ละคนว่าถนัดเขียนงานในแนวไหน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนมีแนวการเขียนที่แตกต่างกันไปตามความชอบของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น นิยายแนวไซไฟ เหนือจริง แนววิทยาศาสตร์ สืบสวน สอบสวน หรือแนวรักก็ถูกก่อกำเนิดที่สำคัญที่สุดในการเขียนนิยายเพื่อจะได้งานที่มีคุณภาพ นอกจากการการลงสนามจริงคือการเรียนรู้ทฤษฎี การเขียนนิยายที่ดีต้องมีการวางโครงเรื่อง แก่นเรื่องให้ชัดเจนเสียก่อน เพื่อจะได้เห็นภาพรวมของเรื่องทั้งหมด แก้ปัญหาการจบไม่ลง(เป็นปัญหาที่นักเขียนพี่เลี้ยงกังวลเป็นอย่างมาก) เทคนิคในการคิดโครงเรื่องนั้น คุณปองวุฒิแนะนำว่า "คิดไว้หลายๆ พล็อต แล้วเลือกพล็อตที่ดีที่สุด" ควรสร้างจุดสนใจให้กระจายอยู่ในทุก ๆ ตอนจนจบเรื่อง จะทำให้งานไม่น่าเบื่อ เช่นเดียวกับการสร้างตัวละครต้องให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องเพื่อที่จะได้สามารถสอดแทรกลงไปในเรื่องได้และบุคลิกของตัวละครเอกที่แข็งแกร่งจะทำให้เรื่องน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังได้แนะนำสมาชิกที่สนใจเขียนงานวรรณกรรมสร้างสรรค์สำหรับประกวดไว้ว่า "การเขียนนิยายคล้ายกับการโฉบวนเวที เราจะทำอย่างไรให้ผิดพลาดน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้กรรมการหักคะแนน" ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับโครงเรื่องและแก่นเรื่องว่ามีความแข็งแรง น่าสนใจมากน้อยแค่ไหน แต่เหนือสิ่งอื่นใดการเขียนนิยายควรคำนึงถึงผู้อ่านเป็นหลัก เลือกให้ผู้อ่านสนุกกับงานของเรา อ่านแล้วไม่เบื่อดีกว่า

สำหรับนักเขียนหน้าใหม่ที่ยังหาสไตล์การเขียนของตัวเองไม่เจอ และประสบปัญหาการลอกเลียนรูปแบบการเขียนของนักเขียนท่านอื่น คุณปองวุฒิแนะนำว่าควรอ่านให้เยอะ ฝึกเขียนให้เยอะๆ เขียนเรื่องให้จบแต่ยังไม่ต้องตีพิมพ์ การหาสไตล์ของตัวเองจำเป็นต้องอาศัยวันเวลา และประสบการณ์ในการเขียนเป็นตัวช่วยและควรอ่านงานให้หลากหลาย ส่วนเทคนิคการเขียนนิยายให้โดนใจผู้อ่านนั้นขึ้นอยู่กับกาผูกเรื่อง นักเขียนควรสร้างจุดสนใจไว้ในทุกๆตอนและควรทิ้งจุดสนใจไว้ตอนท้ายเรื่อง เพื่อเร้าความสนใจให้ผู้อ่านอยากติดตาม นอกจากนี้การวางจุดสนใจไว้ต้นเรื่องก็สามารถดึงดูดความสนใจผู้อ่านได้เช่นเดียวกันอีกทั้งจะช่วยเชิดโครงเรื่องของผู้เขียนได้อีกด้วย

นอกจากความรู้ที่ได้จากการฟังคำแนะนำของนักเขียนพี่เลี้ยงและนักเขียนหน้าใหม่แล้ว สิ่งที่เห็นได้ชัดที่สุดคือความตั้งใจที่ฉายชัดผ่านแววตาของนักเขียนแต่ละคน ทุกคนมีเป้าหมาย มีฝันของตนทั้งนั้น...

“อยากมีงานรวมเล่ม อยากได้รางวัล หรืออยากเห็นงานของตนอยู่ในจอ” สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้นักศึกษาฝึกงานอย่างเราหันกลับมามองตัวเอง ว่า “ความฝัน” ของตัวเองคืออะไร ส่งท้ายบทความนี้ด้วยคำแนะนำจากคุณปองวุฒิ รุจิระชาคร ว่า

“การเขียนนิยายให้สำเร็จ เปรียบเสมือนเราเป็นนักฆ่า เมื่อได้รับมอบหมายต้องดูว่าเป้าหมายของเราควรใช้อาวุธแบบไหนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่เราวางไว้ สิ่งสำคัญคือการลงสนามเรียนรู้ด้วยตัวเอง...”

บันทึกจากกลุ่มเรื่องสั้น

นักเขียนพี่เลี้ยง อนุสรณ์ ตีปยานนท์/ มีเกียรติ แซ่จิ๋ว

บันทึกโดย Punrada Eruka Rose

เรื่องสั้นปลายเปิด

เรื่องสั้นปลายเปิดมีสิ่งที่เราเรียกว่าการทดลอง experimental writing เป็นการเขียนที่อาจจะไม่ได้เน้นเรื่องการสื่อสาร และบางครั้งภาวะที่ได้จากการอ่านเรื่องสั้นประเภทนี้อาจจะไม่ใช่ความสุข ความเศร้า แต่คือการได้อ่านเรื่องสั้นเรื่องหนึ่ง เรื่องสั้นโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้นทำให้เกิด Interpretation เป็นปกติ มันก็จะเป็นปลายเปิดอยู่แล้วส่วนหนึ่ง แต่การขยายปลายก็เหมือนกับการขยายจินตนาการของผู้อ่านให้กว้างขึ้นไปอีก การเขียนเรื่องสั้นปลายเปิดจึงเปรียบเสมือนการให้เราได้ทดลอง ได้เดินไปข้างหน้า ไม่รู้จะตกเหวหรืออย่างไร แต่อย่างน้อยก็เป็นการที่ให้เราได้ก้าวไปข้างหน้า นักเขียนชาวอเมริกันท่านหนึ่งที่มีอิทธิพลในการเขียนเรื่องสั้นประเภทนี้คือ Raymond Carver

เกี่ยวกับสรรพนาม

บางคนเจอปัญหาการใช้สรรพนาม เช่น “เขา” “มัน” แบบซ้ำๆ อาจแก้ไขโดยการลองเปลี่ยนเป็นรูปแบบประโยค เช่น “ผมหยิบหนังสือขึ้นมาเล่มหนึ่ง มันอยู่ในมือผมแล้ว” การใส่รายละเอียดของสิ่งของหรือเลือกใช้คำขยาย เช่น ใส่ยี่ห้อ หรือคำที่ไม่ใช่การเรียกสิ่งของนั้นๆโดยทั่วไป ทำให้คนอ่านรู้สึกได้ว่าคนเขียนใส่ใจ และทำให้คนอ่านมองออกว่ามันมีอะไรที่น่าสนใจในสิ่งนั้นๆ

แนะนำให้อ่านหนังสือเรื่องสั้นหลายๆชิ้นไปอีก

แนะนำหนังสือที่ควรอ่าน เป็นผลงานของ Kafka, Murakami, Yoko Ogawa, ศรีบูรพา, ยาขอบ, James Joyce และหนังสืออย่าง “Understanding Comics: The Invisible Art” ที่เขียนโดย Scott McCloud แปลโดย อ.ชัยยศ เพื่อเข้าใจประเด็นของ Closure ได้ดีขึ้น เวลาอ่านหนังสือหรือเรื่องสั้นสักเรื่องหนึ่ง ให้ลองเขียนลงในสมุดว่าเราอ่านแล้วรู้สึกอะไรบ้าง เรื่องสั้นที่ดีควรจะสร้างความรู้สึกได้ ๕-๖ ความรู้สึก

เรื่องสั้นกับกีฬา

การเขียนเรื่องสั้นเปรียบได้กับการเล่นกีฬาสากลชนิดหนึ่ง ที่มีนักกีฬาแต่ละคนเป็นตัวละคร การปฏิสัมพันธ์กันของนักกีฬา คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง กีฬามีข้อจำกัดของเวลาเปรียบเสมือนจำนวนหน้ากระดาษที่ใช้เขียนเรื่องนั้น กีฬามีการวัดกันที่คะแนน เปรียบเสมือนประเด็นที่อยากจะนำเสนอภายในระยะเวลาสั้น เกมที่สนุกก็เหมือนกับการเขียนเรื่องสั้นที่ดี คือการพยายามสื่อประเด็นที่ต้องการให้ได้มากที่สุดภายในหน้ากระดาษที่จำกัด

เพิ่ม Passion ในการเขียน

อาจจะลองเขียนตอนเช้าหลังตื่นนอน หรือลองเปลี่ยนที่เขียน หรือซื้ออุปกรณ์เขียนใหม่ คนที่ชอบทำงานดีๆ ก็อาจจะลองเขียนโครงร่างไว้กลางคืนแล้วให้เขียนรายละเอียดในตอนเช้า นักเขียนรุ่นใหญ่ๆบางคนที่ได้เขียนมาหลายเรื่อง พอเขียนไปถึงจุดๆหนึ่ง เรื่องอะไรมันก็เขียนมาหมดแล้ว หรือเขียนไม่ออกแล้ว ใช้วิธีการเปลี่ยนสถานที่ เช่นการไปอยู่ในที่แปลกๆหรือต่างประเทศที่ซึ่งไม่มีใครรู้จักเขาเยอะ ทำให้เขากลายเป็น Nobody มันจะกระตุ้นให้เขาอยากพิสูจน์อะไรสักอย่างเพิ่มเติม แต่ในวัยหนุ่มสาวที่เพิ่งเริ่มเขียนมันมีอะไรน่าตื่นเต้นรออยู่ เอาตรงๆนี่มาเป็นส่วนหนึ่งของงานเขียนเราให้ได้

คุณค่าของวรรณกรรม คือ การที่ทำให้เราอยากมีชีวิตอยู่เพื่ออ่านอีก

วิจารณ์วรรณกรรมอย่างไรให้มีทั้งศาสตร์และศิลป์

เรียบเรียงโดย ยุทธชัย สว่างสมุทรชัย

เดี๋ยวนี้มีเพจวิจารณ์งานมากมายผุดขึ้นเป็นดอกเห็ด บ้างวิจารณ์อย่างมีเหตุมีผลบ้างวิจารณ์ตามอารมณ์ความรู้สึก ณ ขณะนั้น แต่แท้จริงแล้วศิลปะแห่งการวิจารณ์เป็นอย่างไรกันแน่ เอาเหตุผลขึ้นก่อนแล้วอารมณ์ค่อยตาม หรืออารมณ์มาก่อนแล้วค่อยตบด้วยเหตุผลหรือเปล่า

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มีการเสวนาและบรรยายในหัวข้อ “ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจารณ์วรรณกรรม” โดย รศ.ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร ณ ห้องออติทอเรียม หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน ซึ่งอาจารย์ตรีศิลป์ให้คำจำกัดความของการวิจารณ์ในปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจว่า

“คำว่า วิจารณ์ เดิมนั้น มักจะใช้ไปในทางลบเสียส่วนใหญ่ การแสดงความเห็นในทางที่ไม่ดี การโจมตี ตั้งป้อม หรือขำติ ขำว่า แต่แท้จริงแล้วคำว่า วิจารณ์ มาจากคำว่า พิจารณหรือพิจารณา ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์ พิจารณาเนื้อหา และแสดงความเห็นเกี่ยวกับการสร้างงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นการมองอย่างละเอียดรอบคอบในทุกด้าน ไม่ใช่ติติงเอาสนุกเพียงอย่างเดียว”

มององค์ประกอบสิ่งที่ต้องวิจารณ์

อาจารย์ตรีศิลป์กล่าวว่า ภาษา เนื้อหา และรูปแบบคือสามองค์ประกอบในการพิจารณาผลงานของผู้สร้างงาน โดยก่อนที่จะวิจารณ์ เราควรรู้ก่อนว่ามีความรู้พื้นฐานด้านงานเขียนนั้นมากน้อยเพียงใด เช่น รู้ว่าผู้เขียนใช้ฉันทลักษณ์แบบใดในการแต่งคำประพันธ์ ใช้วิธีการเขียนอย่างไรในการเล่าเรื่อง แล้วค่อยนำมาสู่การอธิบายเนื้อหาและการตีความว่า ได้สาระอะไรจากสิ่งที่อ่าน

อาจารย์ตรีศิลป์ยกบทประพันธ์ขึ้นมาวิเคราะห์ ๒ บท บทแรกมาจาก คุณพรชัย แสนยะมูล ในชื่อเรื่อง สถานะ ที่สะท้อนถึงการเข้ามาของเพชบุรีในยุคแรกๆ ของประเทศไทย ที่สะท้อนให้เห็นถึงบริบทสังคมที่กำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมร่วมสมัยที่มีสื่อโซเซียลมีเดียเข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิต และอีกบทหนึ่งคือโลกกลมๆ ของชมพู : นิยายรักซีรีย์เอ็กซ์ ของ คุณสุขุมพจน์ คำสุขุม ที่ตีแผ่ภาพของเด็กสาวในสังคมบริโภคนิยมได้อย่างเห็นภาพและมีชั้นเชิง

แลหลักวิจารณ์วรรณกรรม

หลังจากการวิเคราะห์ตัวอย่าง อาจารย์ตรีศิลป์เล่าถึงขั้นตอนการวิจารณ์วรรณกรรมต้องประกอบไปด้วย ๓ ส่วน ส่วนแรก **วิเคราะห์** คือการแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการนำเสนอ ภาษาที่ใช้ และเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อ

ส่วนที่สอง **วิจารณ์** คือการมองเนื้อหาอย่างละเอียดรอบด้าน แล้วแสดงทัศนะของตัวเองว่า งานเขียนชิ้นนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไร

ส่วนสุดท้าย **วิพากษ์** คือการประเมินคุณค่าผลงาน ที่อาจมีทั้งบวก (ชี้ให้เห็นถึงข้อดี) และลบ (แนะให้เห็นถึงข้อเสีย)

อาจารย์ตรีศิลป์ยังเน้นย้ำอีกว่า ทั้ง ๓ ส่วนนี้ต้องตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจารณ์ หากขาดซึ่งหลักเกณฑ์และทฤษฎีแล้ว การวิจารณ์เหล่านั้นอาจเป็นเพียงแค่การแสดงความรู้สึก ไม่ใช่การวิจารณ์ที่แท้จริง

จรรยาบรรณนักวิจารณ์

จรรยาบรรณคือหัวใจสำคัญที่อาจารย์ตรีศิลป์ฝากถึงนักวิจารณ์ทุกคน เพราะการมีจรรยาบรรณจะช่วยส่งเสริมให้นักวิจารณ์เขียนวิจารณ์ออกมาได้อย่างมีคุณภาพ และรักษามาตรฐานการวิจารณ์วรรณกรรมได้อย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งจรรยาบรรณของนักวิจารณ์นั้นมีอยู่ ๓ ข้อง่ายๆ คือ

- ใช้เหตุและหลักการในการวิจารณ์โดย ปราศจากอคติ ซึ่งการประเมินว่า เรื่องที่เขียนดีหรือไม่ดีอย่างไร ต้องตั้งอยู่บนเหตุและผล ไม่มีความลำเอียงหรือโกรธเกลียดผู้เขียนโดยส่วนตัว
- วิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์ และเป็นการ ดีเพื่อก่อ ให้เกิดสิ่งใหม่ว่าจะทำให้ผลงานของผู้เขียนดีขึ้นกว่าเดิมได้อย่างไร ซึ่งจะช่วยยกระดับให้ผลงานของผู้เขียนก้าวหน้าต่อไป
- รับผิดชอบ ต่อความคิดเห็นในข้อเขียนของตัวเองทุกครั้ง เพราะการวิจารณ์ทุกอย่างมาจากความคิดและความรู้สึกของเรา ขอให้ยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากสิ่งที่ตัวเองเขียนหรือนำเสนอออกไป

คุณสมบัติที่นักวิจารณ์พึงมี

“อ่าน คิด เขียน” ๓ คำที่อาจารย์ตรีศิลป์ให้ไว้แก่ผู้ที่จะก้าวเข้ามาสู่การเขียนงานวิจารณ์ **อ่านให้วิจารณ์ได้** ต้องอ่านเป็น อ่านมาก และอ่านเยอะ รู้จักประเภทของวรรณกรรมเป็นอย่างดี พิจารณาเนื้อหาได้อย่างละเอียดคม รู้ว่าอ่านแล้วชอบตรงไหน และเล่มนี้เมื่ออ่านแล้วมีอะไรดีที่อยากจะนำเสนอ **คิดให้วิจารณ์ได้** ต้องคิดอย่างประณีต ละเอียดถี่ถ้วน และรอบด้าน ที่สำคัญคิดอย่างไม่มีอคติ เป็นธรรมกับผู้เขียนและผู้อ่านงานที่จะมาอ่านงานวิจารณ์ของเรา

เขียนให้วิจารณ์ได้ ต้องเขียนอย่างเจ้าของภาษา คือใช้คำ วลี ประโยคในการสื่อความคิดและความหมายได้อย่างสัมฤทธิ์ผล อีกทั้งเป็นนายภาษา คือมีคลังคำในการเขียนและการสร้างงาน

หากทำครบทั้ง ๓ ข้อ อาจารย์ตรีศัลป์กล่าวว่า จะทำให้งานวิจารณ์ของคุณโดดเด่น มีเอกลักษณ์มากด้วยคุณค่า และเปี่ยมไปด้วยชั้นเชิงวรรณศิลป์แน่นอน

การวิจารณ์ถือเป็นการให้คุณค่ากับผลงานเขียนนั้นๆ ถ้าปราศจากการวิจารณ์แล้ว นักเขียนหลายคนคงมองไม่เห็นข้อดีและข้อเสียในงานตัวเอง เพราะการวิจารณ์คือคั่นมองส่องให้เห็นคุณภาพงานเขียนแบบไม่โกหกใครเพื่อให้ผู้รังสรรค์วรรณกรรมได้พัฒนาการเขียนในทางที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป

๒.๕ การเข้าถึงความรู้

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้ดำเนินการทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ที่ต้องการได้สะดวก โดยอาจนำเอากิจกรรมอบรมให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความสัมพันธ์ เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก จำนวน ๖ ครั้ง นอกจากนี้ ยังมีการสร้างเพจเฟซบุ๊ก ชื่อ “โครงการบ่มเพาะนักเขียนหน้าใหม่ รุ่นที่ ๔” สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสรุปองค์ความรู้ และการแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ อีกด้วย

๒.๖ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้ดำเนินการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ผ่านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรที่จัดทำขึ้น จำนวน ๖ ครั้ง โดยผู้เข้าร่วมการอบรมฯ สามารถเข้าร่วมการอบรมได้ตามความสนใจ ซึ่งรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นแบบผสมผสานโดยใช้ระบบพี่เลี้ยงกับการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมการอบรมฯ ด้วยกัน

๒.๗ การเรียนรู้

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้ดำเนินการในส่วนของการเรียนรู้ โดยนักเขียนรุ่นใหม่ (ผู้เข้ารับการอบรม) สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงโดยผู้เข้ารับการอบรมได้สร้างผลงานของตนเองตามความรู้และแรงบันดาลใจที่ได้รับจากนักเขียนพี่เลี้ยง ทั้งนี้ ผลงานเขียนดังกล่าวนับเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการด้านทักษะการสร้างสรรคงานวรรณศิลป์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผลงานของผู้เข้าร่วมโครงการ มีดังนี้

ประเภทกวีนิพนธ์

- ❖ บทส่งท้าย : บนถนนสายนี้
สิรินทร์ อยู่ประพัฒน์
- ❖ เสียงราชดำเนิน
รังสิมันต์ จุลทริก
- ❖ ฤดูกาลนั้นชื่อความรัก
อักษรารุธ
- ❖ วิถีพาข้าว
อรพรรณ ชอบศิลป์
- ❖ เมื่อคนสวนไม่อยู่
ไพฑูรย์ เอี่ยมพันธ์ (ปลวก คำมอด)

ประเภตนวนิยาย

- ❖ ภูกระดังที่รัก
ภัณชิตรา ทรงกิจทรัพย์
- ❖ DNA พันธุกรรมอำมหิต
ฉัตรระวี มหิทธิธรรมธร (นวารา)

- ❖ ความฝันของชายผู้กลายเป็นดาวฤกษ์
ณพรรณัน ตรีผลาวิเศษกุล
- ❖ หวังรักหวังเสนาหา
พิมพ์ภัทร ชูตระกูล (เรียมเรไร)
- ❖ อรุณทัย
รสรินทร์ ชอว์

ประเภทเรื่องสั้น

- ❖ กระชิบสี่ชมพู
ยุทธชัย สว่างสมุทรชัย
- ❖ Sunflowers
วรินทร์ วงษ์จักษ์
- ❖ ฉันทน์เฝ้ารอคำตอบของ-ความหวัง-
สุชานาถ บุรณสันติสุข
- ❖ วิชาวรรณกรรมอีโรติก
พัฒนพงศ์ มณเฑียร
- ❖ มนุษย์หิมะ
ชิตชนก บุญมุสิก
- ❖ กาแฟชมกับผู้หญิงจมน้ำ
วิษณุภัทร์ ภิรมย์ศานต์
- ❖ เธอกลายเป็นปลาซึ่งแหวกว่ายในธารธารรถไฟ
รุจรวี นาเอก
- ❖ ฟุตแลนด์
ปิยวรรณ เฉลิมฉัตรวณิช
- ❖ ระหว่างที่หลับฝัน
ธนณัฐ อารยสมโพธิ์
- ❖ Havenbar
พัฒน์นภา หงษ์ทอง
- ❖ ของเล่นในกองขยะ
ภาณุชนาถ สังข์ชะ
- ❖ หลังม่านน้ำที่จางลง
วิษณุพล ดิลกสัมพันธ์
- ❖ เป็นฉันทน์ที่หายไปในฤดูฝน
พรภัทรา ภาณุนันท์

ประเภทบทความ

- ❖ ย้อนดูการต่อสู้ของเพศทางเลือก
นวภู แซ่ตั้ง
- ❖ ยกกระชับปรับทัศนคติ
ฝั่งฟ้า ยางคำ

- ❖ สาวแว่น กรอบสี่เหลี่ยม รอยยิ้มเรียบๆ และ “ความลับ” ที่น่าค้นหา
ลิกขา สองคำชุม
- ❖ Please mind the gap : ๐๔ ยองยองเหลา
พีรวัส ตั้งใจดี
- ❖ Nerf This!! : THE SIMulation society
ภคณัฐ ทาริยะวงศ์

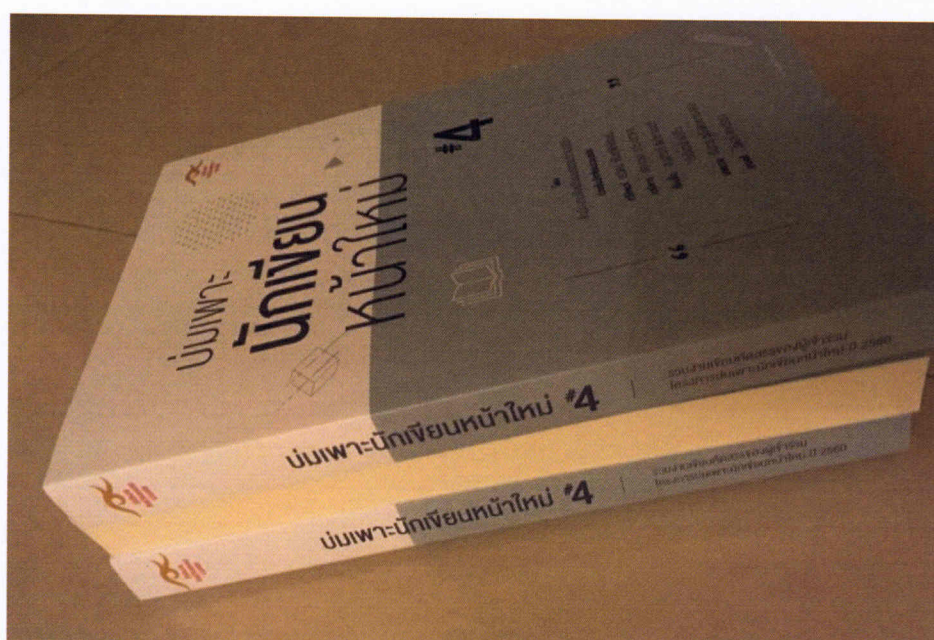
ประเภทสารคดี

- ❖ บทรำพึงรำพันถึงไอ้สัตว์
ณัฐพงษ์ เต่าสมตา
- ❖ มิวสิกสกออร์ทัวลาโพงริดติม: อีกตัวละครที่ซุกซ่อนอิงแอบแนบหนังไทย
วีรวรรณ สมนึก
- ❖ วงเวียน ๒๒ กรกฎาคม พื้นที่กับการช่วงชิงความหมาย
วรรณิดา อาทิตยพงศ์
- ❖ ส่องแดนการตะ "วันที่แรงงานสตรีลดลงเรื่อยๆ"
นริศรา สื่อไพศาล

๒.๘ การยกย่อง ชมเชย

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้ดำเนินการยกย่อง ชมเชย โดยการมอบเกียรติบัตร รวมถึงจัดพิมพ์หนังสือรวมผลงานของนักเขียนหน้าใหม่ มอบให้แก่ผู้ผ่านการอบรม ในพิธีปิดโครงการบ่มเพาะนักเขียนหน้าใหม่ ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

ส่วนที่ ๓

บทสรุป

เทคนิคการเขียนวรรณกรรม

เริ่มจากการวางโครงเรื่องให้แน่นก่อน แล้วจึงปรับโครงเรื่องให้มีความสอดคล้องกันแก่นความคิดหรือเนื้อหาที่ต้องการจะเล่ามากที่สุด และเมื่อลองเขียนตามโครงไปเรื่อยๆ จะเห็น... “สิ่งที่เราไม่ต้องการจะเล่า” จริงๆ ซึ่งซ่อนอยู่ในนั้นมากมาย จากนั้นเป็นหน้าที่ของนักเขียนที่จะตัดทอนให้มีความกระชับ หาวิธีเล่าที่ตรงไปตรงมา กล่าวพูดในสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อ นำวัตถุดิบที่เราต้องการมาคัดกรอง โดยเลือกเอาแว่น หรือ กรอบที่ต้องการมาเป็นตัวกรอง

สิ่งสำคัญที่สุด คือ การเขียนออกมาก่อน ถ้าไม่เขียน จะไม่เห็นว่ามีปัญหาของงานคืออะไร แล้วไม่มีทางปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ปัญหาโลกแตกสำหรับนักเขียนที่ทำงานหลายชิ้นแล้วไม่สามารถแยกสมาธิมาทำงานได้ คือ... พยายามหาเวลาดีๆ ทุกครั้งในการทำงานให้เป็นกิจวัตร เช่น เขียนบทความตอน ๒ พุ่ ก็ให้เขียนตอน ๒ พุ่ ไปเรื่อยๆ ทุกวัน เมื่อถึงวันหนึ่ง สมองก็จะสร้างความเป็นอัตโนมัติให้เราเอง เวลา ๒ พุ่ เราก็มักจะเริ่มทำงานได้ดี หรือ คนที่ต้องเขียนงานหลายแบบ หลายชนิด อาจต้องอาศัยสภาพแวดล้อมช่วย อย่างงานสายวิชาการหน่อย จะทำในสถานที่หนึ่ง งานใช้ความคิดสร้างสรรค์ก็จะเปลี่ยนไปอีกสถานที่ เป็นต้น

แนวคิดและทักษะทางวรรณกรรม

“วรรณกรรม คือมีเดียชนิดหนึ่ง มันต้องมีทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร และมันจะต้องผ่านการส่งสารที่พอเหมาะ”

นอกเหนือจากการเขียน การสร้างและเข้าใจฐานคนอ่านเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จำเป็นสำหรับนักเขียน นอกจากการเขียนดีแล้ว นักเขียนที่ดีควรจะเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสื่อ ควรที่จะหาช่องทางที่ท้าทายให้งานเขียนไปถึงมือของผู้อ่านอย่างชาญฉลาด อาจจะใช้วิธีการเข้าร่วมการเสวนา หรืออาจจะใช้ Social Media อย่าง Facebook ในการดึงดูดให้คนอ่าน คนที่ติดตามเราอาจจะอ่านเรื่องของเร แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ในช่วงแรกๆ ต้องอาศัยความทุ่มเทมากเป็นพิเศษ ซึ่งพอเราไปเล่มสอง เล่มสาม เราก็มักจะเริ่มมีฐานคนอ่าน นักเขียนที่เลี้ยงยังฝากไว้อีกว่า มีสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับคนอ่านคือ ถ้าเขาได้อ่านเล่มแรกส่วนใหญ่เขาก็จะกลับมาอ่านเรื่องของเร เมื่อเราเขียนไปเรื่อยๆ ฐานคนอ่านของเราก็มักจะขยายไปเรื่อยๆ พอมันเกิดขึ้นเราก็มักต้องเขียน มีงานออกมาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาฐานคนอ่านไว้ด้วย

การวิพากษ์ผลงานวรรณกรรม

ภาษา เนื้อหา และรูปแบบ คือสามองค์ประกอบในการพิจารณาผลงานของผู้สร้างงาน โดยก่อนที่จะวิจารณ์ เราควรรู้ก่อนว่ามีความรู้พื้นฐานด้านงานเขียนนั้นมากน้อยเพียงใด เช่น รู้ว่าผู้เขียนใช้ฉันทลักษณ์แบบใดในการแต่งคำประพันธ์ ใช้วิธีการเขียนอย่างไรในการเล่าเรื่อง แล้วค่อยนำมาสู่การอธิบายเนื้อหาและการตีความว่า ได้สาระอะไรจากสิ่งที่อ่าน

ขั้นตอนการวิจารณ์วรรณกรรม ประกอบไปด้วย ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก **วิเคราะห์** คือการแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการนำเสนอ ภาษาที่ใช้ และเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อ

ส่วนที่สอง **วิจารณ์** คือการมองเนื้อหาอย่างละเอียดรอบด้าน แล้วแสดงทัศนะของตัวเองว่า งานเขียนชิ้นนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไร

ส่วนสุดท้าย **วิพากษ์** คือการประเมินคุณค่าผลงาน ที่อาจมีทั้งบวก (ชี้ให้เห็นถึงข้อดี) และลบ (แนะให้เห็นถึงข้อเสีย)

ทั้ง ๓ ส่วนนี้ต้องตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจารณ์ หากขาดซึ่งหลักเกณฑ์และทฤษฎีแล้ว การวิจารณ์เหล่านั้นอาจเป็นเพียงแค่การแสดงความรู้สึก ไม่ใช่การวิจารณ์ที่แท้จริง